

Pinto bepleit ook het invoeren van een nieuw vak: 'Interculturele communicatie' (p.191). Voor de doelgroepen die hij noemt (politie, managers...) lijkt mij een cursus over deze onderwerpen zeker noodzakelijk.

Ik zie twee belangrijke tekortkomingen in het boek.

Op de eerste plaats besteedt Pinto geen aandacht aan de gevolgen van machtsverschillen in communicatie. Hoe machtsbesef het denken, voelen en gedrag bewust en vooral onbewust beïnvloedt, komt niet aan de orde. Juist in een boek over interculturele communicatie is dat onbegrijpelijk. Hiermee hangt ongetwijfeld samen dat het begrip racisme nauwelijks in het boek voorkomt.

Een tweede belangrijk bezwaar vind ik dat er in het boek geen aandacht is voor onbewuste en gevoelsmatige aspecten in communicatie. Pinto blijkt steeds impliciet te schrijven over communicatie waarbij

- de partners in het gesprek ongeveer gelijke macht hebben
- de partners geen materieel of psychisch belang hebben bij het voortbestaan van ongelijkheid
- de partners zo rationeel zijn dat zij door nieuwe rationele informatie werkelijk anders gaan denken en voelen.

Dit roept de vraag op voor wie het boek geschikt is. Het is in elk geval een waardevol boek voor trainers en andere – laten we hopen – goedwillenden op intercultureel gebied.

Het boek is echter té intellectueel en het vereist vooral te veel vaardigheid in het reflecteren om bruikbaar te zijn voor het lagere en misschien zelfs voor het midden-management in bedrijven, hoewel juist zij in hun werk het meeste met mensen uit etnische minderheden te maken hebben.

Ik zou het boek zeker wel aan leraren willen aanraden. Het boek biedt nuttige informatie over zeer veel thema's. Het is ook een boek om na verloop van tijd wéér eens in te kijken. Dan valt op hoeveel waardevolle zaken er aan de orde komen.

VON

Ledenvergadering

Zaterdag 23 november 1991

De ledenvergadering wordt vanaf 11.00 uur gehouden in de Domstad Akademie, Koningsbergerstraat 9, Utrecht.

Agenda:

- opening
- notulen ledenvergadering 1990
- jaarverslag 1991 secretaris (zie bijlage 1)
- jaarverslag 1990 penningmeester (zie bijlage 2)
- jaarverslag 1991 hoofdredacteur *Moer*
- bestuurswijziging: Gerrit Reitsma en Herman Meddens treden af
- congressen
- CEVO
- VALO-M
- *Moer*
- VON België
- samenwerking SBN
- bureau van de VON
- CVEN
- bestuurswisseling
- wat verder ter tafel komt
- rondvraag
- sluiting.

Vergaderstukken worden op verzoek toegezonden door de secretaris van de VON: Hans Wegman (Oude Graafseweg 128, 6543 PV Nijmegen, tel. 080: 78 87 52).

Bijlage 1

Jaarverslag VON 1991

Het bestuur van de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands bestond per 1 januari 1991 uit Pauline Bulthuis, Addie Gerritsen (penningmeester), Mariet van Goch, Herman Meddens, Gerrit Reitsma (voorzitter) en Hans Wegman (secretaris).

Het bestuur heeft negen keer vergaderd, te Utrecht of Den Haag, eenmaal in Siddeburen, een keer samen met de VON België te Breda.

VERTEGENWOORDIGINGEN De VON wordt vertegenwoordigd door

- vier bestuursleden in de resonansgroep van de VALO-M (Veldadviering leerplanontwikkeling-moedertaal) die tien maal per jaar vergadert
- Monique Schuh, voor LBO/MAVO, in de CEVO (commissie vaststelling opgaven examens)
- Hans Goossen in de CVEN (Vernieuwing examens Nederlands HAVO/VWO)
- Hans Wegman en Kees Sluis in de Maatschap voor het Onderzoek van het Moedertaalonderwijs
- Gerrit Reitsma in de VVVO (Vakinhoudelijke verenigingen in het voortgezet onderwijs).

ACTIVITEITEN Het bestuur heeft

- een reactie voorbesproken en geschreven op de voorlopige voorstellen van de CVEN (zie *Moer* 1991/1)
- een reactie voorbereid op de definitieve voorstellen van de CVEN
- met het sectiebestuur Nederlands (SBN) van Levende Talen (LT) een door de VALO-M gesubsidieerd lezersonderzoek voorbereid onder abonnees van *Moer* en *Levende Talen*
- meerdere besprekingen gevoerd met de SLO over de veldaanvraag van de VON met betrekking van het basisonderwijs
- conferenties voorbereid en aan conferenties meegewerkt, namelijk: 'Studiedag Alfabetisering' op 22 maart te Enschede, 'Het Schoolvak Nederlands' op 29 oktober en 5 november en, in samenwerking met LT, 'Studiedag Taalbeschouwing' op 19 september
- getracht een nieuwe voorzitter te vinden, wat tot op heden nog niet is gelukt
- de contacten met VON België verstevigd: op de

bijeenkomst van 28 september is een VON-kader opgericht met als doel gezamenlijke activiteiten waarin onder andere onderzocht zal worden in hoeverre voor deze activiteiten subsidies mogelijk zijn

- waar mogelijk bezuinigd. Zo is bij voorbeeld het dure bestandsbeheer door Vermande beëindigd en uitbesteed aan de firma Van de Wal te Haarlem, die ook de verzending van *Moer* verzorgt (het bestuur houdt zelf een schaduwbestand bij)
- het ledenbestand doorgelicht. Wanbetalers zijn gebeld.
- regelmatig contact gehad met het SBN van LT (op voorzittersniveau)
- ledenwerfacties georganiseerd. Door redactie en bestuur zijn hiervoor goede ideeën aangedragen.

HANS WEGMAN 4 oktober 1991

Bijlage 2

Financieel overzicht 1990

BATEN & LASTEN

Baten

Abonnementen	82 937,26	
Verkopen	3 996,54	
Renten	622,37	
Diversen	14 098,45	
	<hr/>	101 654,62

Lasten

Bestuur	5 746,31	
Redactie	5 350,28	
Bureau	4 765,51	
Moer	68 459,08	
Renten	41,41	
	<hr/>	84 382,59

Saldo 17 272,03

BALANS per 31 december 1990

Activa

Giro	11 208,70	
Bank	17 787,17	
Deposito	47 489,10	
	<hr/>	76 484,34

Passiva

Moer 7 en 8	18 420,46	
Declaraties	4 000,00	
Eigen vermogen	54 063,88	
	<hr/>	76 484,34

ADDIE GERRITSEN

ADRESSEN AUTEURS

Annerieke Freeman-Smulders
Stadhouderslaan 21
1213 AG Hilversum

Jan Gerritsen
Rietdekkersdreef 605
7328 AJ Apeldoorn

Arie van den Hoorn
Brouwersmolenweg 414
7339 EC Ughelen

Hans Kaldenbach
Hogeschool Midden Nederland
Bureau ACTA
Postbus 14007
3508 SB Utrecht

Harm Knijpstra
Rechtboomssloot 93¹
1011 CZ Amsterdam

Hans Kuhlemeier
Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO)
Postbus 1034
6801 MG Arnhem

Leijn Melse
Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO)
Postbus 1034
6801 MG Arnhem

Diana Michel
Hatertseweg 107
6533 AD Nijmegen